
Sołtana Andrzeja

Dzielnice: Bemowo

Osiedla: Bemowo-Lotnisko

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy osobowe Imiona i nazwiska

Rok utworzenia nazwy: 1980

Opis

Andrzej Sołtan (1897-1959) - fizyk-nukleonik, specjalista w zakresie spektrometrii jądrowej, promieniowania rentgenowskiego oraz budowy akceleratorów. Był rodowitym warszawiakiem, jednak kształcił się w Petersburgu, gdzie podczas I wojny światowej ukończył Korpus Paziów. Do rodzinnego miasta powrócił po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej i znalazł się wśród grona studentów profesora Stefana Pieńkowskiego na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego. Bardzo szybko został asystentem swojego wykładowcy i rozpoczął pracę badawczą nad widmem pasmowym rtęci. Po obronie pracy doktorskiej w 1927 roku wyjechał na stypendium najpierw do Paryża a potem Pasadeny, gdzie sześć lat później znalazł się w gronie naukowców, którym po raz pierwszy udało się uzyskać strumień neutronów poprzez bombardowanie lekkich pierwiastków (litu i berylu) przyspieszonymi jonami helu a także deuteronami. W następnym roku został adiunktem Instytutu Fizyki Doświadczalnej swojej uczelni a jego najważniejszym dokonaniem było samodzielne zbudowanie akceleratora kaskadowego jonów. Skonstruował również nowy model kapilarnej łukowej lampy rtęciowej, bardzo przydatnej w pracach laboratoriów spektroskopowych. Sporo jego badań z tamtego okresu wykonywanych było wspólnie z kierownikiem Pracowni Radiologicznej Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, profesorem Ludwikiem Wertensteinem. Tuż przed wybuchem II wojny światowej - po habilitacji dotyczącej radioizotopów bromu i otrzymaniu tytułu docenta fizyki doświadczalnej - objął również funkcję kierownika pracowni fizycznej Polskich Zakładów Philipsa w Warszawie. Podczas okupacji działał w tajnym nauczaniu. Okres Powstania Warszawskiego spędził w Wiedniu, dokąd został ewakuowany wraz ze swoim laboratorium. Po wojnie początkowo przebywał w Łodzi, jednak dość szybko powrócił do stolicy, gdzie rozpoczął wykłady na reaktywowanym Uniwersytecie Warszawskim, własnymi siłami tworząc tam Katedrę Fizyki Atomowej (uzyskał wówczas tytuł profesora). Był bardzo ceniony przez zagranicznych uczonych - jako jeden z nielicznych fizyków zagranicznych zaproszony został do obserwacji doświadczalnych eksplozji jądrowych przeprowadzanych przez amerykańskich naukowców na atolu Bikini (Ocean Spokojny). W 1952 roku został członkiem Polskiej Akademii Nauk. Był organizatorem i pierwszym dyrektorem Instytutu Badań Jądrowych PAN w Świerku pod Otwockiem, który powstał na bazie kierowanego przezeń Zakładu Izotopów Promieniotwórczych Instytutu Fizyki PAN. Jego największą zasługą było uruchomienie reaktora jądrowego "EWA". Opublikował kilkanaście prac naukowych, z których najważniejsze to "Widmo pasmowe rtęci", "Warunki powstawania nośników pasm wodorowo-rtęciowych", "Charakterystyki czułości kilku

emulsji fotograficznych" i "Zderzenie prędkich neutronów z jądrami atomowymi". Za swoje zasługi został odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Polonia Restituta. Zmarł nagle w Warszawie.

Spoczywa:

Cmentarz Powązkowski, Aleja Zasłużonych, grób 72 od strony zachodniej.

Ciekawostki

Stan obecny:

Bloki osiedla Bemowo. Powstawały od 1977 do końca lat 80 wg proj. Jerzego Gronczewskiego dla ok. 30.000 mieszkańców. W 1980 wprowadzili się pierwsi lokatorzy.

Data nadania nazwy: 1980.02.22
